

Arlanda Flygsamlingars Vänner

September 2009

Ansvarig utgivare: Bertil Boberg

Redaktör: Jan Forsgren

ÖPPET HUS lördag den 17 oktober 1000-1500

Lördagen den 17 oktober håller Arlandasamlingarna öppet hus, där intresserade även kan lyssna på ett föredrag av Stig Holmström. Vi bjuder på kaffe!

Föredrag 1300-1400

Stig Holmström, före detta chefsprovflygare på Saab, var den som flög jungfruflygningen med JAS 39-1. Stig kommer att berätta om förberedelserna inför och genomförandet av första flygningen som skedde i december 1988.

Stig inledde sin utbildning till fältflygare i Flygvapnet 1959, och har gått den så kallade långa vägen via Försvarets Läroverk och Kadettskolan i Uppsala, till officer och så småningom provflygare.

Bland annat tjänstgjorde Stig på FC i Malmslätt mellan 1967 och 1982, med avbrott några år för Militärhögskolan i Stockholm. Sedan blev det ett par år på Flygstaben innan det blev Saab och arbete med utveckling och inledande utprovning av JAS 39 Gripen.

Stig har totalt ca 4300 flygtimmar, de flesta på militära flygplan från J 29 Flygande Tunnan till JAS 39 Gripen.

Numera pensionär, men boende kvar i Linköping där mycket tid ägnas åt Östergötlands Flyghistoriska Förening, ÖFS, som är en stödförening till Flygvapenmuseum. Stig håller fortfarande sitt flygcertifikat vid liv genom att flyga mindre flygplan hos Linköpings Flygklubb under mottot ”Any flying beats no flying!”

Arlandasamlingarna

Öppettider för visning och telefonsamtal helgfria tisdagar, torsdagar och första lördagen/månad. kl 10:00 – 15:00

Postadress:

Arlanda Flygsamlingar Vänner,
c/o Luftfartsverket,
190 45 STOCKHOLM-ARLANDA
Tel: 08-593 600 33

E-post: arlandasamling@telia.com

Hemsida: www.arlandasamlingarna.se

Plusgiro: 352680-3

Organisationsnr: 802411-6561

Besöksadress:

Benstocksvägen, Stockholm-Arlanda

Kontaktpersoner:

Bertil Boberg: 08-7568734

E-post: bertil.boberg@telia.com

Kurt Ivarsson: 018-380 77

E-post: kurt.ivarsson2@comhem.se

med ett experimentellt nosställ. Den sista Lockheed 12-A levererades i maj 1942.

Så sent som i början av 1970-talet var nästan 30 st Lockheed 12-A luftvärdiga. Ännu idag flyger flera Lockheed 12-A, bland annat i Australien, Frankrike och USA.

SE-BXU:s FÖRHISTORIA

Vår Lockheed 12-A var ursprungligen en av 20 st som beställdes av Holländska Ostindiens regering (nuvarande Indonesien) för att användas som avancerade skolflygplan. Endast nio st blev levererade innan Japan ockuperade Holländska Ostindien. De resterande flygplanen levererades istället till en holländsk militär flygskola i Jackson, Mississippi.

Tillverkningsnummer 1313 var den näst sista Lockheed 12-A som byggdes, och levererades den 15 april 1942. Flygplanet tilldelades serienumret L2-46, och användes i holländska flygvapnet i USA. Den 11 mars 1944 hyrde KLM flygplanet, vilket registrerades som PJ-AKE. Avsikten var att använda det och andra Lockheed 12-A som trafikflygplan mellan holländska kolonier i Västindien.

Av detta blev inget, och istället överfördes flygplanet i april 1945 som en av fem Lockheed 12-A till Nederländerna, där det tillfördes en sambandsdivision baserad i Valkenburg. Flygplanet tilldelades serienumret CX-245 (senare ändrat till T-3) och fick namnet 'Friesland'. Den 18 oktober 1952 skadades flygplanet svårt i en olycka i Valkenburg. Kort därefter togs samtliga tre kvarvarande Lockheed 12-A ur tjänst, och såldes till Torvald Andersson, ägaren av det lilla flygbolaget Airtaco AB.

INKÖP OCH ANVÄNDNING I SVERIGE

Torvald Andersson hade i början av 1950-talet etablerat flygbolaget Airtaco AB. Detta bolag flög, i likhet med andra liknande små flygföretag, tidningar och

passagerare. Redan den 4 maj 1951 hade Torvald Andersson köpt en Lockheed 12A från Storbritannien, sedermera registrerad som SE-BTO.

Den restaurerade förarkabinen.

I mars 1953 köpte så Andersson ytterligare fyra st Lockheed 12-A från Ministerie van Orlog Directorat Materiel (ungefär motsvarande det svenska FMV) för 70 000 Pund. Tre av flygplanen var i flygdugligt skick, och registrerades som SE-BXP (sedermera sålt till Danmark som OY-ADB, och skrotat på Kastrup i sep 1965), SE-BXR (numera bevarat vid Holländska flygvapenmuséet) och SE-BXT (totalhavererade den 3 maj 1954 i Älmhult som en följd av motorstörningar).

Den fjärde holländska Lockheed 12-A:n renoverades vid en flygverkstad på Kastrup, vilken tyvärr inte var godkänd av svenska Luftfartsstyrelsen. Detta hade som följd att flygplanet, för vilket registreringen SE-BXU blivit reserverad den 17 april 1953, aldrig togs i tjänst. Vid en besiktning den 3 september 1957 underkändes reparationerna, och istället kom flygplanet att ställas upp på Torvald Anderssons gård i Fjärdhundra utanför Sala.

HÄMTNING OCH RESTAURERING

År 1990 flyttades Lockheed 12-A:n till Arlandasamlingarna, som flygfrakt! En av Flygvapnets Hkp 4 lyfte flygplanet, och flög det till Arlanda. I stort sett all inredning saknades, liksom de båda motorkåporna. Under årens lopp har

RAPPORT 0902

Frivilliggruppen, 23 personer, har på helgfria tisdagar o torsdagar utfört följande renoverings- och underhållsarbeten vid Arlanda Flygsamlingar under 2:a kvartalet 2009:

NAB 9 (Albatros B.II): montering av pilotstolar + renovering av sittbrunnar pågår
Lockheed 12-A, SE-BXU: arbeten med motorkåpor och komplettering av motorer pågår
Klemm Kl 35, SE-BHF: Komplettering av motordelar + propellernav pågår.
Sittbrunnsluckorna har färdigmålats.
Linktrainern: Renovering av elsystemet pågår.
Motorer: Renovering av Alvis-motorn + tillverkning av ställ pågår.
Fordon: Renovering och målning av dragtruck (modell Bergbolagen) pågår
DC-9 simulatorn: finns nu på plats, och Georg Kramer har utsetts att få densamma i funktionsdugligt skick
Administration: Registreringsarbetet med större flygplansmodeller pågår

Verkstadslokalen börjar ta form, golvet har målats och färdigställt. Flyttning av maskiner och uppsättande av en vägg pågår. El har dragits och färdigställt av LFV.

Arlanda 2009-07-21

Bertil Boberg

LOCKHEED 12-A ELECTRA JUNIOR SE-BXU

Av de flygplan som återfinns vid Arlandasamlingarna har Lockheed 12-A SE-BXU (tillverkningsnummer 1313) en mycket fascinerande historia. SE-BXU tillfördes samlingarna 1990 i ett ofullständigt skick, och har sedan dess genomgått en fullständig restaurering, och utgör nu en glänsande pärla i samlingarna. Sammanlagt har fem st Lockheed 12-A funnits i Sverige.

Blank och skinande pryder SE-BXU sin plats vid Arlandasamlingarna.

HISTORISK BAKGRUND

Lockheed 12-A Electra Junior var en mindre variant av företagets första tvåmotoriga flygplan, 10-A Electra, och togs ursprungligen fram som ett sexsitsigt passagerarflygplan, avsett för mindre flygbolag. Idag skulle Lockheed 12-A kallas för ett matarflygplan. Typen var även avsedd för rika privatpersoner, och för företag. Svenskättlingen Clarence 'Kelly' Johnson (sedermera känd mannen bakom Lockheed U-2 och SR-71) tillhörde konstruktörerna av Lockheed 12-A.

Även om endast 130 st Lockheed 12-A kom att tillverkas, har typen definitivt satt avtryck i flyghistorien. En Lockheed 12-A användes av Storbritannien och Frankrike för att innan krigsutbrottet den 1 september 1939 i hemlighet fotografera tyska och italienska flygplatser och militärbaser. En annan Lockheed 12-A var ett av de första tvåmotoriga flygplanen som utprovades

flygplanet gradvis restaurerats till utställningsskick.

SE-BXU snett framifrån.

Under ledning av Per Sviberg och Ulrich Hild har passagerarkabinen helrenoverats med ny golvmatta, ny galon på sidor och

tak samt omklädsel av passagerarstolarna. I Cockpit har instrumenteringen restaurerats och kompletterats, medan pilotstolarna klätts om och belysning monterats. Utvändigt har ena vingen påmonterats, medan en motorkåpa, nyttillverkad i glasfiber, har monterats på höger motor. Några detaljer till motorkåporna saknas, och vi söker ännu få tag i dessa delar.

Registreringsbokstäverna SE-BXU (den tilltänkta registreringen) har påmålats, och passagerarkabinen är nu via en stege tillgänglig för intresserade besökare. Denna enda kvarvarande svenska Lockheed 12-A är ett unikt flygplan, med en mycket fascinerande historia.

Jan Forsgren

MFI-10 VIPAN under restaurering

För närvarande pågår restaureringsarbeten, vilka utförs av Erik Hammar, av Arlandasamlingarnas MFI-10 Vipan, SE-CFI. Arlandasamlingarnas MFI-10 är den första prototypen, vilket gör att den konstruktionsmässigt skiljer sig från den MFI-10 (SE-CPI) som är bevarad vid Flygvapenmuseum.

Den som har uppgifter, foton, ritningar mm, framförallt av kabinen och uppbyggnaden av stjärtpartiet, ombedes kontakta Arlandasamlingarna på telefon 08-593 600 33.

MFI-10 Vipan under restaurering.

Jan Forsgren

Windex 1100 äntligen på plats!

Den 27 augusti 2009 'landade' Windex 1100 SE-XSD. Flygplanet pryder nu sin plats, hängandes i taket invid Skyraidern. Leif Back, Jarek Bator och Harald Undén levererade flygplanet, och firade upp det under överinseende av Bengt Thelander. Vi tackar Sven-Olof Ridder för depositionen av Windex 1100.

Jan Forsgren